Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

«Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі (Українська мова як іноземна)»

Шифр та назва спеціальності
Для всіх спеціальностей

Інститут
ННІ міжнародної освіти

Спеціалізація
Для всіх спеціальностей

Кафедра
Української мови (273)

Освітня програма
Для всіх ОНП доктора філософії

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), обов'язкова

Рівень освіти
третій (освітньо-науковий)

Форма навчання
Денна

Семестр
1, 2

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Кримець Оксана Михайлівна
Oksana.Krymets@khpi.edu.ua
Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови НТУ «ХПІ».

Досвід роботи - 33 років. Автор понад 70 наукових та навчально-методичних публікацій. Провідний викладач з дисципліни:
«Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі (Українська мова як іноземна)»,
«Мова професійного навчання (українська)»,
«Українська мова як іноземна»,
«Українська мова (професійного спрямування)».
Детальніше про викладача на сайті кафедри

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на удосконалення навичок усної та письмової комунікації в іноземних аспірантів з української мови, формування професійно-орієнтованої мовленнєвої компетентності для того, щоб вони могли самостійно проводити наукові дослідження та усно й письмово представляти результати дослідницької роботи українською мовою. Програма дисципліни передбачає навчання аспірантів основним мовним нормам - лексики, морфології, орфографії, стилістики та граматики української мови, принципам роботи з науковими текстами.

Мета та цілі дисципліни

Подальше формування цілісної системи знань з української мови в іноземних аспірантів: збагачення словникового запасу; розвиток і вдосконалення навичок та умінь у різних видах

мовленнєвої діяльності, особливо в науково-професійній сфері, для успішного оволодіння фахом під час навчання в НТУ «ХПІ»; удосконалення граматичних навичок з морфології та синтаксису з метою використання їх у письмових і усних текстах, у власній комунікації та науковій діяльності; формування навичок і умінь читання наукової літератури й систематизування її для подальшого використання у своїй науково-дослідній діяльності; формування й удосконалення навичок усного монологічного мовлення (уміння давати оцінку повідомленим фактам і аргументувати свої думки, готувати усну доповідь з проблеми наукового дослідження) та діалогічного мовлення (вміння вести бесіду, брати участь у дискусії на тему за фахом).

Формат занять

Практичні заняття, самостійна робота, консультації. Індивідуальне завдання (реферат). Підсумковий контроль – екзамен.

Компетентності

Здатність працювати у міжнародному контексті.
Здатність опанування іноземної мови в обсязі достатньому для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.
Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).

Результати навчання

Вільно презентувати та обговорювати державною та іноземною мовами з дотриманням норм академічної етики результати досліджень, наукові та прикладні проблеми з екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.
Проводити власні наукові дослідження на рівні, необхідному для досягнення результатів освітньо-наукової програми.
Володіння навичками вільного сприйняття на слух іншомовного мовлення, розмовної взаємодії на загальну та вузькоспеціальну тематику, спонтанним монологічним мовленням українською мовою, читання, розуміння та реферування академічних та професійних матеріалів будь-якої складності, письмовим відтворенням широкого діапазону ділових та професійних повідомлень.
Готовність до різних форм і засобів співробітництва (спільний проект, гранд, конференція, конгрес, симпозіум, семінар, тощо).

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 240 год. (8 кредитів ECTS):
практичні заняття – 80 год., самостійна робота – 160 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступної дисципліни: «Мова професійного навчання (українська)», «Українська мова як іноземна» для бакалаврів.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі (Українська мова як іноземна)» використовуються словесні, наочні, репродуктивні, проблемно-пошукові та практичні методи навчання: реферати, презентації, письмові роботи – завдання щодо оформлення наукових праць, ділових паперів, вправи на перекладання й редагування фахових текстів, дотримання норм української літературної мови. На практичних заняттях застосовуються ігрові методи, навчальні дискусії та диспути, аналіз ситуацій у професійній діяльності тощо.
Практичні заняття проводяться з використанням програми Microsoft Teams.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Лекції в рамках дисципліни не передбачені.

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти *a*
Змістовий модуль 1. Особливості писемного наукового мовлення. Структурно-смисловий аналіз і види компресії наукових текстів. **Тема 1.** Визначення рівня знань з граматики. Лінгвістика мови, мовлення. Лінгвістика тексту. Типи мовлення за характером їх побудови. Класифікація текстів залежно від кількості учасників мовлення. Монологічна й діалогічна форми мовлення, їх особливості. Діалог-бесіда з аспірантами.	2	1
Тема 2. Ознаки літературної мови. Усна й писемна форми мови, їх особливості. Типи мовних норм. Орфоепічні норми: особливості вимови голосних, приголосних звуків і звукосполучень, чергування голосних і приголосних звуків. Орфографічні норми: апостроф, м'який знак, спрощення груп приголосних, подвоєння та подовження приголосних, велика літера у власних назвах.	2	1
Тема 3. Особливості функціональних стилів мови. Офіційно-діловий стиль мовлення. Укладання ділових паперів (заяв, автобіографії, резюме, службових записок, ділових листів) як засобу писемної професійної комунікації аспірантів, необхідних протягом усього їхнього навчання й роботи. Граматична тема: Вираження суб'єктно-предикатних відношень. Основні способи вираження суб'єкта в двоскладному реченні.	2	1
Тема 4. Науковий стиль української мови. Спосіб викладу наукової й технічної літератури, мовні засоби, синтаксис наукової прози, підстилі та жанри їх реалізації. Граматична тема: Вираження суб'єктно-предикатних відношень. Основні способи вираження предиката в двоскладному й	2	1

односкладному реченнях.		
Тема 5. Основи термінотворення. Найбільш вживані словотворчі моделі іменників у науковому мовленні. Граматична тема: частини мови. Іменник. Рід іменників.	2	1
Тема 6. Основи термінотворення. Найбільш вживані словотворчі моделі прикметників у науковому мовленні. Граматична тема: прикметник. Розряди прикметників за значенням. Ступені порівняння якісних прикметників.	2	1
Тема 7. Основи термінотворення. Найбільш вживані словотворчі моделі дієслів в науковому мовленні. Граматична тема: дієслово. Неозначена та особові форми дієслів. Дієвідмінювання дієслів. Наказовий спосіб. Дієслова з ознакою руху. Просторове значення префіксів дієслів з ознакою руху. Види дієслів.	2	1
Тема 8. Основи термінотворення. Словотворення з інтернаціональними терміноелементами. Науково- професійна сфера: визначення мети й завдання роботи (що було/буде чим + інфінітив). Граматична тема: утворення та відмінювання активних і пасивних дієприкметників.	2	1
Тема 9. Термінологічна синонімія, антонімія, омонімія як ознака наукового стилю. Правила побудови мовних конструкцій, характерних для наукового тексту. Науково-професійна сфера: кваліфікація суб'єкта, визначення терміна (що – це що, чим називається що).	2	1
Тема 10. Смисловий аналіз речення. Компресія на рівні речення. Науково-професійна сфера: визначення сутності предмета/явища, його функції бо суттєвої ознаки (що є чим). Граматична тема: правопис займенників.	2	1
Тема 11. Структурно-смисловий аналіз фрагмента наукового тексту. Визначення основної та додаткової інформації в структурно-смисловій частині. Компресія наукового тексту на рівні абзаца. Науково-професійна сфера: характеристика предмета, явища.	2	1
Тема 12. Оброблення наукової інформації: створення плану наукового тексту. Компресія тексту до рівня питального плану. Науково-професійна сфера: призначення предмета, характеристика сутності явища, процеса (полягає в чому). Граматична тема: вираження суб'єктно-предикатних відношень.	2	1
Тема 13. Компресія наукового тексту до рівня тезового плану. Репродукція інформації. Створення зв'язного повідомлення на основі тезового плану наукового тексту. Науково-професійна сфера: кваліфікація та характеристика особи, предмета, явища. Загальна кваліфікація суб'єкта (що це що, хто це хто).	2	1
Тема 14. Компресія наукового тексту до рівня називного плану. Створення питального, тезового й називного планів до наукових текстів за фахом аспірантів. Науково-професійна сфера: класифікація предмета/явища та належність до певного класу (до чого відносять що, що належить чому). Граматична тема: пряма та непряма мова.	2	1

Тема 15. Конспектування письмового наукового джерела інформації. Види конспектів і вимоги до них. Навчання навичкам конспектування з опорою на план, на текст. Уживання скорочених слів, абревіатур і знакових позначень під час конспектування наукових джерел. Науково-професійна сфера: вираження співвідношення складу й будови предмета/речовини (що складається з чого, у склад чого входить що, що містить у своєму складі що, що є складовою частиною чого).	2	1
Тема 16. Аудіювання й конспектування усного джерела наукової інформації. Складнощі розуміння іноземного мовлення на слух і шляхи їх подолання. Рекомендації та поради щодо створення конспекту лекцій. Конспектування прослуханого наукового тексту: докладний і стислий конспекти. Науково-професійна сфера: визначення кількісного складу частин цілого (що складає яку частину чого).	2	1
Тема 17. Анотування наукового джерела. Види анотацій. Структура довідкової анотації. Лексико-граматичні засоби до складання анотації наукової статті. Науково-професійна сфера: процес ділення або здатність ділитися на частини (ділити що на що, ділиться на що).	2	1
Тема 18. Реферування наукового джерела. Види рефератів: інформативні й індикативні, продуктивні та репродуктивні, монографічні й оглядові тощо. Лексико-граматичні засоби до складання реферату з аналізом його структури. Методика складання реферату-резюме на статтю за фахом аспіранта з аналізом його структури. Граматична тема: службові частини мови (прийменник).	2	1
Тема 19. Написання інформативного реферату з об'єктивною та суб'єктивною оцінкою змісту. Лексико-граматичні засоби для передачі змісту репродуктивного тексту з об'єктивною та суб'єктивною оцінкою інформації. Композиційні засоби зв'язку репродуктивного й продуктивного реферату, властиві науковому стилю мовлення. Методика складання реферату-доповіді з фаху аспіранта з використанням композиційних засобів зв'язку. Науково-професійна сфера: визначення предмета за формою (предмет має форму, якої форми).	2	1
Тема 20. Складання інформативного реферату (реферату-конспекту). Правила складання й оформлення реферату-огляду. Науково-професійна сфера: визначення складу від цілого до частин (що складається з чого, міститься в чому). Лексико-граматичні засоби до складання реферату-огляду. Підготовка до модульної контрольної роботи № 1.	2	1
Змістовий модуль 2. Організація самостійної наукової роботи та її оформлення.		
Тема 1. Підготовка й написання наукової доповіді. Вимоги до автора наукового дослідження. Самостійна наукова робота аспіранта – це адекватне відображення логіки його конкретного дослідження. Види наукової доповіді. Етапи роботи над доповіддю. Структура й оформлення доповіді. Практичні поради доповідачу. Підготовка наукової доповіді аспіранта за темою дисертаційного дослідження та презентація. Науково-професійна сфера: зміни якостей і	2	1

властивостей (збільшуватися-зменшуватися, нагріватися-охолоджуватися тощо).		
Тема 2. Усне монологічне мовлення в науковому стилі. Монолог-опис. Монолог-міркування. Перероблення письмового тексту в текст для виступу. Необхідні умови успішної ораторської діяльності: практичні поради оратору. Формування навичок говоріння: підготовка монологічного висловлювання аспіранта за фахом. Науково-професійна сфера: зміни якостей і властивостей (що перетворюється в що, що переходить у що, що стає яким, що набуває чого).	2	1
Тема 3. Підготовка до участі в науковій дискусії. Особливості дискусійного методу. Види дискусій. Покроковий алгоритм дій у запланованій дискусії. Лексико-граматичні засоби оформлення дискусії. Правила ведення дискусії. Науково-професійна сфера: опис процесу (що відбувається де, за яких умов; що здійснюється де, коли). Граматична тема: вираження обставинних відношень.	2	1
Тема 4. Мовленнєвий етикет. Правила проведення семінару, практичного заняття, дискусії, конференції. Мовленнєвий мінімум. Науково-професійна сфера: порівняння предметів, явищ, процесів (що має більше/менше чого, ніж що; що легше, ніж що). Граматична тема: вираження обставинних відношень.	2	1
Тема 5. Підготовка аспірантів до написання наукової статті. Структура й оформлення наукової статті. Науково-професійна сфера: порівняння предметів, явищ, процесів (що рухається швидше чого; що співпадає з чим). Граматична тема: вираження обставинних (часових) відношень.	2	1
Тема 6 . Етапи проведення наукового дослідження. Підготовчий етап. Збір і вивчення інформації. Складові наукової роботи: постановка проблеми, визначення теми, мети, об'єкту й предмету дослідження, а також завдань і методів дослідження. Використання відповідних мовних засобів у дисертації на цьому етапі наукової роботи аспіранта. Науково-професійна сфера: опис процесу (що відбувається як; що супроводжується чим).	2	1
Тема 7. Етапи проведення наукового дослідження. Розроблення методики дослідження, складення плану. Основний виклад. Теоретична й практична частина роботи. Використання відповідних мовних одиниць і кліше, які доцільно використовувати в описовій, аналітичній і подальших розділах дисертації аспіранта. Науково-професійна сфера: предмет і його процесуальна ознака (що горить, що тліє).	2	1
Тема 8. Етапи проведення наукового дослідження. Апробація дослідження. Обробка наукової інформації. Формулювання результатів роботи. Використання відповідних мовних засобів у висновках, що містять наукові й практичні результати дослідження. Науково-професійна сфера: застосування та використання (що використовується де (для чого, у чому, як що).	2	1
Тема 9. Оформлення наукової роботи. Основні правила бібліографічного опису джерел. Оформлювання покликань. Загальні вимоги до цитування. Способи розташування	2	1

літератури в списку. Науково-професійна сфера: застосування та використання (що призначається для чого; що засновано на тому, що).		
Тема 10. Оформлення наукової роботи. Оформлення бібліографії: норми та рекомендації. Різноманітні приклади оформлення бібліографічних описів наукових джерел. Науково-професійна тема: вираження ступеня ознаки. Вказівка на ступінь ознаки (дуже, занадто, зовсім).	2	1
Тема 11. Цитування в аспекті індивідуального мовного стилю вченого. Загальні правила та вимоги до матеріалу, який цитують. Особливі варіанти цитування текстів. Помилки, яких часто припускаються автори наукових робіт під час цитування. Науково-професійна тема: процес появи або отримання (що виникає де, за яких умов).	2	1
Тема 12. Скорочений запис слів у науковому джерелі. Основні способи скорочення слів. Види скорочень: літерні абревіатури, складноскорочені слова, умовні графічні скорочення по початковим буквам, умовні графічні скорочення за частинами та начальними буквами слів. Науково-професійна тема: процес появи або отримання (що з'являється коли, де, в чому).	2	1
Тема 13. Оформлення ілюстративного матеріалу (схем, таблиць, графіків, карт, креслень, фотографій, малюнків, демонстраційних плакатів тощо) для захисту дисертаційного дослідження, їх відповідність стандартам. Науково-професійна тема: процес появи або отримання (що з'єднується/взаємодіє з чим).	2	1
Тема 14. Оформлення цифрового матеріалу в дисертаційному дослідженні: формул, рівнянь, таблиць тощо. Науково-професійна тема: процес появи або отримання (що отримують з чого).	2	1
Тема 15. Автореферат дисертаційного дослідження. Структура автореферату дисертації. Обсяг автореферату. Використання мовних конструкцій і реферативних кліше в авторефератах дисертацій. Науково-професійна тема: взаємозв'язок властивостей, якостей, процесів (що визначається чим, що відбувається під впливом дії чого).	2	1
Тема 16. Оформлення науково-дослідної документації: рецензія на кандидатську дисертацію. Вимоги рецензента до змісту дисертації. Структура рецензії та її оформлення. Мовні особливості рецензії. Рецензія на наукову статтю, монографію, підручник. Науково-професійна тема: отримання інформації та ставлення до неї (хто показав/довів що, коли/ким було відкрито/створено що).	2	1
Тема 17. Оформлення науково-дослідної документації: відгук. Рекомендації щодо написання відгуку про науково-дослідну роботу. Мовні кліше, характерні для відгуку. Науково-професійна тема: причинно-наслідкові відношення процесів і явищ (що відбувається в зв'язку з чим; служить для того, щоб тощо).	2	1
Тема 18. Роль словників у професійному мовленні аспірантів. Використання таких лексикографічних праць як енциклопедії та лінгвістичні словники. Термінографія. Види	2	1

термінологічних словників. Електронні словники. Науково-професійна тема: часові й умовні відношення явищ, процесів, дій (чим...тим; коли..., то; якщо ..., то).		
Тема 19. Культура усного й письмового мовлення аспірантів як важлива складова їх професійної майстерності. Ознаки культури мовлення. Причини мовної інтерференції. Шляхи підвищення рівня культури мовлення. Типові мовні помилки при захисті наукового дослідження. Науково-професійна тема: характеристика властивостей і якостей предмета (що характеризується чим).	2	1
Тема 20. Типові помилки під час оформлення наукової роботи. Науково-професійна тема: часові й умовні відношення явищ, процесів, дій (як довго; через деякий час після того, як; що відбувається за яких умов). Підготовка до контрольної роботи №2.	2	1
Загальна кількість годин	**80**	$\sum_{i=1}^{n} a_i$=40

Лабораторні заняття

Лабораторні заняття в рамках дисципліни не передбачені.

Контрольні роботи Теми контрольних робіт	Вагові коефіцієнти b
Контрольна робота №1	1
Контрольна робота №2	1
Загалом	$\sum_{i=1}^{n} b_i$ = 2

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Особливості писемного наукового мовлення. Структурно-смисловий аналіз і види компресії наукових текстів. **Тема 1.** Монологічні висловлювання аспірантів про своє навчання й наукові вподобання.	4
Тема 2. Графічні норми: передавання звуків і звукосполучень на письмі.	4
Тема 3. Граматична тема: відмінювання українських та іноземних імен і прізвищ.	4
Тема 4. Мовні стандарти-кліше наукового стилю.	3
Тема 5. Особливості вживання відмінків іменників української мови в однині та множині.	4
Тема 6. Особливості відмінювання прикметників.	4
Тема 7. Форми минулого, теперішнього, майбутнього часу.	3
Тема 8. Утворення дієприслівників недоконаного й доконаного видів.	4
Тема 9. Граматична тема: особливості відмінювання та вживання кількісних і порядкових числівників, окреслення часу.	4

Тема 10. Особливості відмінювання займенників.	4
Тема 11. Граматична тема: правопис прислівників. Ступені порівняння прислівників.	3
Тема 12. Уживання дієслова-зв'язки БУТИ у реченнях зі значенням характеристики й кваліфікації предмета.	4
Тема 13. Граматична тема: уживання інших дієслів-зв'язок у реченнях зі значенням характеристики й кваліфікації предмета. Уживання видів дієслова.	4
Тема 14. Складні речення з непрямою мовою. Заміна прямої мови на непряму.	3
Тема 15. Граматична тема: вираження об'єктних відношень – прямий і непрямий об'єкти.	4
Тема 16. Граматична тема: об'єкт у формі родового, давального та знахідного відмінків.	4
Тема 17. Граматична тема: об'єкт у формі орудного та місцевого відмінків.	4
Тема 18. Сполучуваність прийменників з різними частинами мови.	3
Тема 19. Граматична тема: службові частини мови (сполучники). Сполучники сурядності єднальні (і, й, та), протиставні (а, але, проте, однак), розділові (або, чи, або...або, чи то... чи то) тощо.	4
Тема 20. Граматична тема: службові частини мови (частка), вигук.	3

Змістовий модуль 2. Організація самостійної наукової роботи та її оформлення.

Тема 1. Граматична тема: вираження означальних відношень. Способи вираження узгоджених і неузгоджених означень.	4
Тема 2. Граматична тема: вираження обставинних відношень. Основні способи вираження обставини способу дії та обставини місця.	4
Тема 3. Основні способи вираження обставини на позначення руху в просторі. Вираження руху до предмета (куди?) і вираження руху від предмета (звідки?).	3
Тема 4. Вираження обставин часу дії (коли?), тривання дії (скільки часу? як довго? за який час? на який час?), повторюваності дій (коли? як часто?).	4
Тема 5. Вираження відношень одночасності (коли?), часової попередності (до якого часу?), часової послідовності (після чого?), початкової та кінцевої часової межі (з якого до якого часу?).	4
Тема 6. Граматична тема: вираження обставинних (умовних) відношень. Способи вираження обставин умови.	3
Тема 7. Граматична тема: вираження обставинних (допустових) відношень. Способи вираження обставини допусту.	4
Тема 8. Граматична тема: вираження обставинних (причинно-наслідкових) відношень. Способи вираження причинно-наслідкових відношень.	4
Тема 9. Граматична тема: вираження обставинних (цільових) відношень. Способи вираження обставин мети.	4
Тема 10. Граматична тема: вживання простих і складних речень із дієприкметниковим зворотом.	4
Тема 11. Граматична тема: уживання простих і складних речень з	3

дієприслівниковим зворотом.

Тема 12. Граматична тема: речення з вставними словами.	4
Тема 13. Граматична тема: складнопідрядні речення з підрядними причини й наслідку.	4
Тема 14. Граматична тема: заміна дієприслівника або дієприслівникового звороту підрядним реченням зі сполучниками КОЛИ, ТОМУ ЩО.	4
Тема 15. Граматична тема: заміна речення з дієприкметниковим зворотом синонімічним реченням із підрядним означальним.	4
Тема 16. Граматична тема: вставлені конструкції в реченнях.	4
Тема 17. Граматична тема: складнопідрядне речення з підрядними мети.	3
Тема 18. Граматична тема: однорідні члени речення.	4
Тема 19. Граматична тема: складнопідрядні речення з підрядною частиною часу.	4
Тема 20. Граматична тема: складнопідрядні речення з питальновідносним займенником ЯКИЙ у знахідному, орудному, місцевому відмінках.	4
Виконання індивідуального завдання	10
Загальна кількість годин	**160**

Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальне завдання передбачає написання реферату, розкриваючи обрану тематику, демонструючи вміння аналізувати інформацію та оформлювати текстові документи відповідно до мети навчальної дисципліни. Здобувач обирає конкретну тему в межах загальної тематики за погодженням з викладачем. Обсяг реферату: 8–12 сторінок основного тексту. Реферат має бути оформлений відповідно до вимог, наведених у літературному джерелі [12]. Завдання виконується протягом навчальних тижнів і подається на перевірку до екзамену.

Тема 1. Мовні засоби вираження співвідношення «частина – ціле» у наукових текстах за спеціальністю.

Тема 2. Класифікація предметів і явищ у наукових текстах: лексико-граматичний аспект за спеціальністю.

Тема 3. Визначення інформаційних центрів наукового тексту та складання називного плану (на прикладі текстів за спеціальністю).

Тема 4. Мова професійного навчання: вираження приналежності об’єкта до певного класу (належати до чого) за спеціальністю.

Тема 5. Структурно-смисловий аналіз наукових текстів за спеціальністю.

Тема 6. Вираження складу від цілого до частин у наукових текстах за спеціальністю.

Тема 7. Опис складу складних технічних систем: від частин до цілого (на прикладі текстів за спеціальністю).

Тема 8. Вираження кількісного співвідношення частин і цілого у професійних текстах за спеціальністю.

Тема 9. Мовні засоби вираження процесу поділу або здатності ділитися на частини (поділятися на що) у наукових текстах за спеціальністю.

Тема 10. Характеристика предмета за формою у науковому мовленні (на прикладі текстів за спеціальністю).

Тема 11. Характеристика предмета за кольором, смаком, запахом та іншими ознаками (на прикладі професійних текстів).

Тема 12. Вираження матеріалу, з якого складається предмет, у наукових описах за спеціальністю.	
Тема 13. Мовні засоби опису властивостей і якостей предмета у наукових текстах за спеціальністю.	
Тема 14. Позначення процесуальних ознак предмета у науковому стилі за спеціальністю.	
Тема 15. Вираження ступеня ознаки та засоби її підсилення у наукових текстах за спеціальністю.	
Загальна кількість годин	**10**

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, у сфері, що відповідає навчальним цілям дисципліни.
Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Рекомендовані курси, тренінги, стажування

1. Онлайн-курс "Про мову. Ділове спілкування українською".
2. Онлайн-курс "Є мова".
3. Онлайн-курс "Єдині".
4. Онлайн-курс "МовиТи".
5. Мультимедійний курс "Сучасна українська мова".

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Українська мова як іноземна: початковий рівень [Електронний ресурс] : навч. посібник / Г. І. Сабадир, С.М. Чернявська , О.М. Кримець, М.Ю. Лухіна, О.В. Дяченко. – Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2022. – 120 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/62926
2. Займенник: Навчально-методичний посібник / Н.В. Северин. – Харків: НТУ «ХПІ», 2022. – 72 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64504
3. Ступені порівняння прикметників і прислівників : метод. рекомендації з української мови для самостійної роботи студентів-іноземців / уклад. Н. В. Северин; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків: ТОВ "Цифра Принт", 2023. – 40 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64487
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи іноземних студентів 2-го курсу з дисципліни “Українська мова” : (англійська мова навчання) / уклад. Л. А. Субота ; Нац.техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т”. – Харків : НТУ “ХП”, 2023. – 59 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64922
5. Методичні рекомендації до самостійної роботи іноземних студентів 3-го курсу з дисципліни “Українська мова” : (англійська мова навчання) / уклад. Л. А. Субота ; Нац.техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т”. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2023. – 35 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64923
6. Методичні рекомендації до практичних занять із дисципліни “Українська мова” : для іноземних студентів 2-го курсу (англійська мова навчання) / уклад. Л. А. Субота ; Нац.техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т”. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2024. – 76 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/69215
7. Методичні вказівки для викладачів до проведення практичних занять із дисципліни “Українська мова” : іноземним студентам 2-го курсу (англійська мова навчання) / уклад. Л. А. Субота ; Нац. техн. ун-т “Харків.політехн. ін-т”. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2024. – 31 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/76688

8. Українська мова як іноземна. Практичний курс для студентів-іноземців усіх спеціальностей (початковий рівень) : навчальний посібник (друге видання, доповнене й перероблене) / Г. І. Сабадир, М. Ю. Лухіна, С. М. Чернявська, О. М. Кримець, О. В. Дяченко. – Харків : НТУ «ХПІ», 2024. – 194 с. [Електронний ресурс] https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/75013
9. Субота Л. А. Українська мова як іноземна : навч. посібник. Ч. 2 / Лариса Субота. – Харків : Майдан, 2024. – 196 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/77266
10. Методичні вказівки до практичної роботи з дисципліни "Українська мова як іноземна" [Електронний ресурс] : для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (для іноземних студентів усіх спец.) / уклад.: О. В. Шокуров, О. М. Кримець, С. М. Чернявська ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – 39 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/91668
11. Северин Н.В. Методичні вказівки з дисципліни "Українська мова як іноземна " для аспірантів усіх спеціальностей. – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – 44 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/91788
12. Система стандартів з організації навчального процесу. ТЕКСТОВІ ДОКУМЕНТИ У СФЕРІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. Загальні вимоги до виконання. СТЗВО-ХПІ-3.01-2025. https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/metodotdel/wp-content/uploads/sites/28/2025/06/STZVO-HPI-3.01-2025-2.pdf

Додаткова література

1. О.Г. Барчук, О.М. Волкова, Н.О. Ворона та ін.; за ред. Т.О. Дегтярьової. Українська мова для іноземців: навчальний посібник.– Суми : Університетська книга , 2019. — 400 с.
2. О.М. Волкова, Н.О. Ворона, Є.О. Голованенко та ін.; за ред. Т.О. Дегтярьової. Українська мова для студентів-іноземців (початковий рівень): навчальний посібник.– Суми : Університетська книга , 2019. — 256 с.
3. Голованенко Є. О., Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В. та ін. Українська мова для іноземців. Рівень А1. Навчальний посібник.– Суми : Університетська книга , 2019. —278 с.
4. Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В., Коньок О. П. та ін. Українська мова для іноземців. Рівень А2. Навчальний посібник.– Суми : Університетська книга , 2019. —215 с.
5. Біденко Л. В., Завгородній В. А., Казанджиєва М. С. та ін. Українська мова для іноземців. Рівень В1. Навчальний посібник.– Суми : Університетська книга , 2019. —363 с.
6. Університетська освіта в Україні : навч. посібник / А. Л. Хрипунова [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Бровін О. В., 2021. – 238 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/52883

Інформаційні ресурси

1. http://chak-chy-pravylno-my-hovorymo.wikidot.com/
2. http://kultura-movy.wikidot.com/
3. http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/
4. http://www.mova.info
5. http://www.pravopys.net
6. http://repository.kpi.kharkov.ua

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k:

Поточний контроль (практичні, семінарські, лабораторні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,3	0,3	0,1	0,3

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.
Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = П \cdot k_1 + К \cdot k_2 + \text{І} \cdot k_3 + Пк \cdot k_4$$

де: *П* – середньозважена середня оцінка за поточний контроль
І – оцінка за виконання індивідуального завдання
К – середньозважена оцінка за контрольні роботи
Пк – оцінка за підсумковий контроль

$$\text{П} = \frac{\text{П}_1 \cdot a_1 + \text{П}_2 \cdot a_2 + \ldots + \text{П}_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^{n} a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за кожне практичне (семінарське) заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2}{\sum_{i=1}^{2} b_i}$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову (П, *К*, *І*,…) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої *О* з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.
Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено 28.08.2026

Завідувач кафедри
Микола ЗАВЕРЮЩЕНКО

Гарант ОП